

CIRKUS SMUTS

ANNA FOCK

Cirkus Smuts

ERSATZ

© Anna Fock 2016

© Ersatz, Stockholm 2016

Redaktör Joakim Sundström

Omslag Håkan Liljemärker

Sättning & grafisk form Ola Wallin

Tryck Spindulys, Litauen 2016

ISBN 978-91-87891-06-9

www.ersatz.se

Av Anna Fock har tidigare utgivits:

Absolut noll (2013)

Cirkus Smuts

Klåda

Studenternas ansikten löstes äntligen upp. Trots att Jakob undervisat i tjugo år hade han inte riktigt vant sig vid att ha så många uppmärksamma blickar riktade mot sig, och han visste aldrig riktigt vart han skulle titta. Det var fortfarande en lättnad varje gång sitsarna slog mot stolsryggarna och alla unga ansikten blandades ihop, förvandlades till en trögflytande massa som rann ut i gångarna mot dörrarna. Ibland kom någon fram efter föreläsningen för att ställa någon fråga, oftast på ett sådant sätt att Jakob misstänkte att de mest av allt ville få sin intelligens bekräftad, men i dag verkade inte vara ett sådant tillfälle. Han suddade bort sina kråkfötter från griffeltavlorna som använts under föreläsningen, skjutsade sedan upp dem mot taket och tog kavajen från stolsryggen. Efter att ha strukit tillbaka några hårtestar ur pannan stod han stilla, väntade in den tilltagande tystnaden i ett prydligare skick.

Morgonens regn hade upphört och fanns bara kvar som våta fläckar på asfalten. Det var en ganska ful och typisk dag. Ett moln av kajor passerade ovanför allén på Vasagatan, där Jakob stannat till för att känna en liten stunds glädje över lindarnas skiftning i grönt. Den fula och typiska dagen var trots allt viktig. På morgonen hade han känt sig sorgsen när han vaknade och såg sin hustru ligga på sin sida av sängen och sova oroligt. Känslan i sig var

inte alls ny, men när han såg sin egen hand sträcka sig fram för att röra vid hennes torra kind förstod han att sorgen inte längre handlade om att hon fortfarande delade hans säng utan om att hon tynat bort och blivit grå. När hon gnydde till i sömnen och drog sig undan hans fingertoppar tänkte han att han kanske borde försöka bli en bättre make när hon nu ändå fortfarande låg där bredvid honom. Hon skulle komma hem sent på kvällen och han hade gott om tid att städa lite där hemma, laga den där äckliga kycklingpastan som hon tyckte om och köpa en flaska vin, även om hon säkert skulle muttra att de inte borde dricka en vanlig torsdag. Kanske skulle de till och med kunna tala med varandra.

Elviras rosiga kinder bleknade i samma sekund som hon vände sig från hatthyllan och såg Jakob i dörröppningen.

»Har du haft det bra?«

Hon svarade inte, tittade bara ut i köket med ett outgrundligt ansiktsuttryck. Det enda som hördes var den lilla köksstereon som spelade Joy Division på låg volym. I vanliga fall hade hon sagt någonting hånfullt om hans skrynkliga kostymbyxor, hans fåniga min eller vad som helst, varpå han hade svarat med att klandra henne orimligt hårt för att hon ställt tillbaka ett nästan tomt mjölkpaket i kylen. Det uteblivna kriget oroade dem båda. Skamset lade Jakob ifrån sig den halvsmälta stekspaden och torkade händerna på det svartblommiga förklädet som han köpt samma dag. Egentligen hade han tänkt försöka göra någonting nytt, be henne sätta på sin egen musik

och sedan, om hon mjuknade, fråga henne hur det gått på dansen, men när hon nu var hemma kände han att ingenting fanns att säga. En lukt av bränd matlagningsgrädde spred sig i köket, men han tordes inte röra sig för att sänka värmen på plattan. När Elvira fick syn på vinflaskan på bordet rynkade hon ögonbrynen på sitt besynnerliga vis, men den välbekanta minen verkade mer olycksbådande än vanligt. Mindre tvetydig.

»Jag tar en dusch«, sa hon slutligen och skyndade sig till badrummet, svettig efter sin lektion i afrikansk dans.

Hon stod säkert en halvtimme i duschen. Efteråt följde Jakob henne med blicken när hon gick ut i köket, och även om han satt kvar i fåtöljen visste han att hennes blick direkt landade på en matplats dukad för två. Där stod en odiskad och tom tallrik med besticken prydligt lagda åt höger och ytterligare en där den vackert upplagda maten kallnat. På bordet stod också två vinglas: det ena tomt och det andra fyllt med vitt vin, vid det laget rumstempererat. Han antog att hon rynkade på ögonbrynen igen i det varma skenet från stearinljusen, och att hon gjorde det eftersom hon förstod att han inte alls suttit och väntat på henne utan kastat i sig maten i soffan och först där efter dukat bordet. Klädd i morgonrock kom hon efter en stund in i vardagsrummet, där hon ställde sig framför honom och gnuggade sina smutsblonda lockar med en handduk som hon sedan virade om håret som en turban.

»Jaså, här sitter du och tycker synd om dig själv.«

Jakob fastnade med blicken på de håriga benen som

stack ut under den urtvättade ljusgrå frottén. Han förstod att det var för sent, alldeles för sent, men att han trots allt var nöjd även med det. När Elvira började stampa på par-ketten med sina fuktiga tår lyfte han slutligen blicken.

»Var det en givande antropologgympa?»

Elvira smackade med tungan, satte händerna på höf-terna och blängde på honom utan att bry sig om att hand-duken gled ner och blev liggande på hennes axel.

»Kommer du inte ihåg att jag sa att jag inte skulle äta hemma?»

»Jo, visst, men jag tänkte att det ändå kunde vara trev-ligt att ha mat färdig.«

Hon suckade, masserade pannan som om hon hade ont i huvudet och behövde egentligen inte säga så mycket mer. Jakob tog ett djupt andetag och väntade, förväntansfull men ändå med ett oförklarligt surt obehag i svalget.

»Jag ville helt enkelt inte äta med dig. Förlåt Jakob, men jag orkar inte mer. Jag vill skiljas.«

Sakta andades han ut. Med tumnageln pillade han på en söm på fåtöljens armstöd, och trots att ljudet som upp-kom var irriterande kunde han inte sluta.

»Äntligen.«

Elvira såg snopen ut. För ett ögonblick verkade hon vilja säga något, men i stället grävde hon tigande fram ett par trosor ur badrocksfickan. Jakob vände bort blicken när hon drog på sig dem, han stod inte ut med att se hen-nes grå underliv som hon inte verkade bry sig nämnvärt om att han såg. Hon vägde på hämlarna och sjönk sedan ner i soffan. Jakob antog att det nu skulle komma något

slags förklaring till beslutet, en utläggning om frihetsläng-tan och självförverkligande som han inte var särskilt in-tresserad av att höra.

»Det är så mycket jag ångrar. Ibland funderar jag över hur det hade varit att bli förälder. Varför bestämde vi oss för att låta bli? Jag tror att det mest var du som tyckte och jag som höll med utan att tänka efter. Nu är jag för-stås inte helt ung längre, men det är inte alldeles omöjligt än.«

Jakob misstänkte att det var på riktigt och att det var en sådan där önskan som måste behandlas med djupaste respekt och förståelse, men han kunde inte få kontroll över sitt ansikte, kunde inte hjälpa att munnen förvreds så att han visade tandköttet eller att ögonen spärrades upp. Det hjälpte inte att han själv kände hur bisarr grimas-sen var, ansiktet stelnade i det onaturliga grinet och han kunde inte ens skratta.

»Varför ser du ut så där? Är du inte klok?»

Han kunde inte slappna av i en enda ansiktsmuskel, men lyckades ändå pressa fram tillräckligt med luft för att väsa:

»Du . . . är . . . fyrtiotre . . . «

»Tack, Jakob. Jag vet. Och det spelar ingen roll, det enda jag vill är att slippa ångra ännu mer senare. För övrigt har vi inte knullat på sju år.«

Elvira ropade information till honom när hon packade en väska. Skulle bo hos sin vän Marie, ville inte ha kon-takt, skulle hämta saker senare. Jakob hörde henne prata

men orkade inte lyssna. Det kändes överflödigt. När hon släppte sin bag på hallgolvet och drog på sig ytterkläder-na kom han att tänka på hur hon såg ut när hon tjugotre år gammal och klädd i röda spetsunderkläder väntade på honom när han bar in sina två väskor – fulla med smutsvätt, sprucket porslin och några böcker – i hennes tvåa i Källtorp.

»Hallå? Förstår du vad jag säger?»

»Jag flyttar inte«, var allt han kom på att svara.

Elvira sa ingenting mer utan gick tyst ut i trapphuset, stängde och låste dörren bakom sig och lämnade honom skrattande i en dyr fåtölj, ensam i den lägenhet som ingen av dem velat ha ens från början.

Pansar

Stella strök längs tegelväggarna i källarkorridoren, förbi Repro, sniffande bara för att hon alltid gjort så. Hon ville inte träffa Jörgen, kompendieförsäljaren med den blonda hårknuten och de stora blå ögonen. Inte längre. Det lilla de haft ihop var sådant som hörde hemma i tomma datorsalar och på Språkskrapans sextioalstoalletter. Det oengagerade knullet i hans sunkiga tvåa i Sandarna hade omedelbart förstört alltihop. Kompendieförsäljningen var stängd och från reproduktionsavdelningen kom bara tystnad och en svag doft av ozon så hon gick därifrån och uppför trapporna. I kafeterian var det också nästan tomt. Hon fortsatte mot utgången, kom ut i luften och fick syn

på lektorn som hon hoppats stöta på i källaren. Han gick kanske femtio meter framför henne nere i backen, och om hon bara låtit bli att ta vägen genom källarkorridoren hade de kommit ut samtidigt. Bredvid Jakob gick en kvinna i hans ålder och de pratade med varandra. Stella höll motvilligt avståndet och försökte låta bli att tänka på att kvinnan kunde vara någonting annat än en student eller en bekant.

De möttes på klipporna vid Masthuggskyrkan. Elisabet kissade stående vid ett ynkligt träd; Jim låtsades vakta med en cigarett mellan läpparna och vänsterhandens fingrar inkörda under bältet. När Stella kom klättrande över den låga muren himlade han med ögonen åt henne och ryckte på axlarna. Hon höll upp kaffe ur Jims medhavda termos och snodde åt sig hans halvbröta cigarett. Från början hade de planerat att plugga tillsammans på något kafé, men de var för pankade och ville röka. Kanske lika bra – ingen av dem fick ändå någonting gjort på det sättet. Stella sträckte ut sig på den solvarma klippan och såg ut över staden, ner mot det illa medfarna plåttaket på hennes hus.

»Hur gick det?» frågade hon när Elisabet krånglat på sig sina tjocka svarta strumpbyxor och ryckt i den rosa kjolen utan att kontrollera att den satt rätt där bak.

Av någon anledning fick tanken på inträdesprovet Elisabet att brista ut i ett sådant garv att jordgubbskaramellen slungades ut ur hennes mun, men skrattet lät falskt och det var någonting hotfullt kring henne.

»Vet du, jag följde allas råd och pluggade på som fan i en månad. Till slut kunde jag allt om elvispar. Och hårtorkar. Nästan allt . . . Utom diskmaskiner. Och så handlade halva översättningsprovet om diskmaskiner.«

»Tror du att du kommer in då?«

Elisabet ryckte på axlarna och tog en cigarett ur Jims paket.

»Vet inte.«

Hon tog på sina hjärtformade glasögon och sträckte ut sig, lät de platinablonderade korkskruvslockarna falla mot stenen och strök med fingrarna över »Dollface«, en fullständigt överflödigt kommentar tatuerad i pastellfärger över hennes bröstben. Stella såg på hennes ansikte att det var det obehagliga humöret som var på väg och visste att det var bäst att bara hålla tyst om översättningsprovet i fortsättningen.

De tre, mentorn och hennes två adepter, hade inte omedelbart fastnat för varandra. I början hade Stella och Jim hört till dem som ville vara med i den ryska teatergruppen, samtala i kafeterian och vara del av ett sammanhang, men ungefär samtidigt som de började förstå att det sammanhang de valt höll på att dö ut började de fascineras av den äldre studenten. De drogs till hennes mörker och hennes fallenhet för smuts – mitt i all självdestruktivitet var hon också charmig och hade en förmåga att få sitt stundtals bisarra beteende att verka roligt, som om hon åt chips från marken och alltid drack tills hon spydde bara för att hon var fri och vild. Elisabet var den galna

kvinnan, men samtidigt en helt överlägsen student. Hon hade tagit sin examen och gjort den där terminen i Sankt Petersburg som Stella aldrig vågat söka till, talade både ryska och franska lika bra som engelska och började göra översättningsjobb redan under sitt andra studieår. Lärarna verkade älska henne, de yngre studenterna såg upp till henne, och Stella och Jim kunde inte annat än känna sig utvalda när hon ville bli deras vän.

En höstkväll hade de slutligen svetsats samman till en enda okrossbar organism. De åt blinier på golvet i Stellas vardagsrum – på den tiden hade hon inget matbord men rummet kändes ändå belamrat med gamla och trasiga möbler. Genom fönstret såg de rättor stora som taxar springa in bakom de överfyllda soptunnorna på den spruckna asfaltsplätten som var Stellas bakgård och de skrek, trots att de befann sig på tryggt avstånd fyra våningar upp. Och de frös där de satt på golvet, för de fick inte elda i kakelugnen och de trasiga fönstren kunde inte hålla kylan ute, men det gjorde ingenting för de hade vodka och mat och de blev mätta trots att Jim tyckte det var äckligt att doppa inlagda gurkor i honung, och de blev fulla trots att Elisabet egentligen inte ville dricka ren vodka om den inte smakade vanilj.

Sedan flyttade de över till den kombinerade kokvrån och tvättplatsen, för Jim hade upptäckt att Stellas badbalja var stor nog att rymma åtminstone tre rumpor. Stella värmdde vatten i grytor på gasspisen och var för full för att tänka på att skydda golvet med handdukar. Baljan svämde över när de tre samtidigt pressade ner sina nakna

kroppar i vattnet, och de fnissade små ömhetsbetygelser åt varandra medan sjok av färg snöade ner från taket.

»Vi är svin, eller hur?»

»Det är de andra som är svin.«

»Och mot svin får man bete sig som svin, inte sant?»

»Ingen annan får komma nära, visst?»

»Såklart inte, det är ju vi nu.«

»Ni och jag.«

»Du och jag och han.«

Och de blev ännu fullare, så jävla fulla att Jim somnade på det kalla golvet. Stella ritade ögon och en glad mun på hans ollon efter att ha lagt honom i framstupa sidoläge och Elisabet lutade sig ut genom fönstret och skrek »potatis« åt förbipasserande nere på trottoaren. Råkall luft strömmade in genom de vidöppna fönstren, men Stella stängde dem inte utan höjde bara musiken tills deras öron blödde och lade sig sedan i sängen för att sjunga på dålig tyska. Till slut kom störningsjouren, de var fortfarande nakna, men det var vackert på något sätt och de älskade ju varandra så mycket redan då.

Försening

En gång i tiden brukade det korta suset i telefonen ge Jakob hjärtklappning av förväntan, men den här gången tyckte han sig höra direkt att det var telefonsvararen. Fredriks röst förklarade på perfekt tyska att han inte var tillgänglig för tillfället, och Jakob hade egentligen inte

tänkt lämna något meddelande men dröjde kvar av miss-tag, lyssnade på hela det förinspelade svaret och blev så ställd av pipet att han blev sittande tyst så länge att han kände sig tvungen att tala in någonting.

»Eh, ja, hej. Det är jag. Elvira har stuckit och det gör absolut ingenting, men du kan väl ringa när du är i stan. Eller annars också, för all del. Bra. Ja. Hej.«

Svettig av värmen och av den ansträngning som krävdes för att han skulle förmå sig till att ringa Fredrik så fort livet kändes fulare och tristare än vanligt sträckte han sig mot fönstret, som stod på glänt, och öppnade det så mycket det gick. Rummet var fortfarande lika kvavt. I handen höll han ett inramat fotografi av Elvira, men han orkade inte titta på det. Han visste ändå redan att hon täckte en del av ansiktet med handen, som i ett försök att dölja det grå, och att hela fotografiet var precis lika färglöst.

Nu kändes det lika bra att ta loss bilden, men Jakob visste inte riktigt vad han skulle göra med den. Utanför fönstret skyndade några studenter förbi längs gångvägar-na medan andra låg utströsslade på gräsmattan. Någon spelade gitarr. Jakob skulle kunna kasta ut fotografiet till dem, låta det segla ut genom fönstret och hoppas att det hamnade hos någon drömmare som skulle spara det av ren nyfikenhet, men till slut kilade han bara in det under en stökig hög med papper efter att ha uteslutit det andra alternativet: papperskorgen. Ute i korridoren hörde han klackljudet av Desirées steg. Som vanligt saktade de ner när de passerade hans dörr, men utan att stanna upp helt.

Jakob visste att hon höll ett öga på honom, även om hon än så länge gjorde det diskret, och att hon hade talat med prefekten om hans prestationer. Desirée var en ung och ambitiös adjunkt som jobbade hårdare än någon annan på avdelningen, medan Jakob snarare var motsatsen: en inte längre särskilt högt ansedd docent vars arbetsinsats snarare motsvarade den som förväntades av henne. Även om det kanske inte skulle ge några fördelar för hennes egen del ville hon gärna komma med något avslöjande som bevisade att Jakob inte förtjänade sin titel, det var han övertygad om.

Något gnagde i honom, en känsla av att ha glömt någonting, och när han tittade på klockan såg han att den redan var fem över tolv.

Jakob skyndade ner för trappan, slank in på handikapp-toaletten på entréplanet och slängde ifrån sig portföljen på toalettlocket. Han vred på kranen, pustade ut lutad mot handfatet och höll händerna under den kalla vattenstrålen en stund. Ännu var han inte försenad, så han badade ansiktet innan han mötte sin blick i spegeln. Ögonen var röda. Käken värkte – ett säkert tecken på att han gnisslat tänder flera nätter i rad. När han kom hem skulle han leta upp den där gamla bettskenan. Och tabletterna, om han bara kunde minnas var han gömt dem. Vigslingen satt fortfarande på fingret, upptäckte han när han sträckte sig mot kranen för att stänga av vattnet. Den var tunn och av guld, han hade alltid tyckt att den var ganska ful, men på den tiden då han köpte ringarna hade han nog tyckt att de skulle vara av guld. För sakens skull, för

att det skulle synas precis vad för sorts ring det var han bar. Han tog tag i ringen och drog, men efter alla år satt den som fastvuxen. Snabbt tvålade han in fingret och ringen gled av. Kvar blev ett skärt streck, skrynkligt och förhårdnat. Jakob vägde den billiga gamla ringen i handen och förde den mot bröstfickan, men hejdade sig halvvägs. Med ett nöjt leende slängde han den i behållaren för använda bindor och tamponger. Sedan tog han portföljen och såg sig i spegeln en sista gång. Han såg för jävlig ut, men höll verkligen på att bli försenad så det kunde inte hjälpas.

Salen var tom. Jakob tittade på klockan, men han var bara ett par minuter sen. Han satte sig på en stol mitt i hörsalen och undrade för ett ögonblick om han kanske hade gått till fel lokal – vissa föreläsningar hölls i stora hörsalen eftersom de också gavs till lärarstudenter – men insåg snart att han var en timme för tidig. Tjugo över tolv, lunchtid, och fortsättningsstudenternas lingvistikföreläsning började inte förrän kvart över ett. Han dröjde sig kvar, gäspade, lutade sig bakåt med händerna knäppta bakom nacken. Dörren öppnades och han satte sig upp igen, vände sig om för att se vem det var som kom in. Trots allt hörde det inte till vanligheterna att man lät undervisningslokaler stå tomma, i synnerhet inte mitt på dagen.

»Oj, gick jag fel nu?«

En ensam student stod i sidogången och betraktade honom. Jakob kände igen henne från en tidigare kurs där han hållit en serie grammatikföreläsningar. Hon hade

alltid suttit långt fram och någon gång varit på hans kontor för att be om hjälp som hon inte verkade behöva. Hennes namn kände han inte till, men när de möttes i korridoren hälsade hon alltid glatt som om de kände varandra väl och han hälsade alltid tillbaka.

»Vart skulle du?«

»Nej, jag vet inte. Jag är inte ens säker på om det är nu jag har lektion eller om en timme, tänkte bara kolla om de andra var här.«

Jakob hade en vag känsla av att hon ljög, men överväldigades plötsligt av en längtan att få sitta och samtala med någon som inte avskydde honom, så han slog ut med armen mot de lediga sätena.

»Var så god, kom in, sitt var du vill! Är det ett schema du håller i?«

Den unga kvinnan log tvekan och kastade en blick över stolsraderna. När hon efter ytterligare en stunds tvekan gick för att sätta sig framför honom passade han på att studera henne. Det långa kopparröda håret var rufsigt och en aning ovårdat, och hon såg ut att vara klädd i någon farbrors gamla kläder, men under den bylsiga skjortan kunde han ändå se ett par platta bröst utan behå. Hon var lång och smal, inte snygg i vanlig bemärkelse, men ändå tilldragande på något sätt. Hon fällde ner sitsen och ställde sig på knä, lutad mot ryggstödet så de satt mitt emot varandra. Jakob drog upp skrivbordsskivan på sin plats; den rödhårigas oavlåtliga tittande hotade att framkalla en synlig reaktion hos honom. Han lade märke till att hennes ögon var mörkt grå och att hennes få fräknar var

kolbruna. Hårfärgen kanske inte ens är äkta, tänkte han och undrade med en blick på hennes mörka, oplockade ögonbryn vilken färg hennes könshår hade.

»Förlåt, jag minns inte vad du heter.«

»Stella.«

»Stella«, upprepade Jakob tyst, och för ett ögonblick fladdrade fantasier förbi i hans huvud, fantasier om hur hon klättrade över ryggstödet, kröp upp i hans knä och slickade hans ansikte som en katt för att sedan, sugande på hans örsnibbar, viska i hans öra att allt skulle bli bra. Han slog bort tankarna och fäste blicken på bordsskivan, som om hon annars skulle kunna se vad han tänkte.

»Nåja, ska vi se efter vart du ska och när«, sa han och sträckte sig efter den skrynkliga papperslappen mellan Stellas fingrar.

Hon gjorde en ansats att skaka på huvudet och dra undan papperet, men Jakob snappade åt sig det och läste förbryllad.

»För det första har du missat nästan hela din lektion«, sa han och konstaterade sedan att alla hennes lektioner var i samma rum i en angränsande byggnad, »och för det andra är du på helt fel ställe. Du ska vara borta i Språkskrapan, har du kollat där? Hur kom du ens på tanken att gå hit?«

Stella såg lite ertappad ut, men samlade sig snabbt och log mot honom.

»Jag hade för mig att vi skulle vara här en gång, men det kanske inte är med på schemat. Vi ska ha filmvisning, den ryska filmgruppen håller ju till här inne, eller hur?«

Det stämde, även om Jakob inte hört annat än att de ryska filmerna visades på kvällstid. De log mot varandra, nästan skrattande. Hon verkade tycka att de hade något slags gemenskap, att hon förstått allt om honom, och det gjorde honom en smula irriterad.

»Så. Mysteriet löst, i alla fall för denna gång.«

Jakob lutade sig tillbaka och slöt återigen ögonen. Stellas stol smällde tillbaka mot stolsryggen och han hörde henne resa sig och börja gå.

»Tack. Ha det bra.«

»Hej hej«, svarade han och väntade tills dörren slagit igen bakom henne.

För säkerhets skull avvaktade han i ett par sekunder, öppnade ögonen och kontrollerade att han verkligen var ensam, och drog sedan ner gylfen med blicken fäst vid taket. Han undslapp sig ett stön som ekade mellan de höga väggarna medan han mekaniskt runkade av sig, och han tänkte ingenting, kände ingenting, kom sig inte ens för att skämmas utan avslutade bara det hela och samlade noggrant upp sperman i Stellas schema som han fortfarande höll i handen. Som om ingenting hänt knäppte han byxorna och gick för att kasta bort den hopknycklade papperstussen. I förbifarten undrade han om det var möjligt att hänga sig i en sidenslips.

Bedövningen hade börjat släppa, och när Jakob lämnade Humanisten redan klockan tre kände han en plötslig motvilja mot att åka hem. Det var som om han först efter några dagar blivit medveten om att hans hem var fullt av

Elviras saker – böcker som han inte ville läsa, skivor med så kallad världsmusik och små träelefanter och andra souvenirer som hon fått av sina antropologkollegor när de kommit hem från sina fältarbeten, resor som Elvira själv velat göra, men aldrig haft en chans att åka iväg på. I stället för att ta åttans spårvagn hemåt väntade Jakob tills den lämnat hållplatsen och sprang sedan över för att hinna med sexans spårvagn åt andra hållet. Längst bak i vagnen satt en uteliggare och slumrade med pannan lutad mot fönsterrutan, så Jakob satte sig i mitten av spårvagnen, men det dröjde ändå inte länge innan lukten av den hemlöse mannens svett och hudtalg nådde ända dit. Ett barn kommenterade att det stank som sopbilen, och pappan nickade utan att säga något. Jakob höll andan och vände sig mot fönstret, såg på tegelhusen och restaurangerna som passerade där utanför och funderade på vad han skulle säga till Elvira. Kanske kunde han fråga henne när de skulle träffa juristen, låtsas att han tappat bort lappen där han antecknat tiden och därefter fråga när hon tänkt få bort sina saker från lägenheten. Be henne magasinera dem så länge och kanske hota med att slänga Hylland Eriksens inramade autograf som hon lämnat kvar i bokhyllan. Spårvagnen nådde Chalmerstunneln och i den plötsligt svarta rutan fick Jakob syn på sin spegelbild. Den var som en grotesk, skuggigare version av honom själv. Ögonen låg som i två svarta gropar och vecket mellan ögonbrynen, som han rynkade alldeles för ofta, tycktes ha djupnat och såg ut som ett tuschstreck. Håret verkade fortfarande vara ganska tjockt – han påminde sig själv om

att kolla hårfästets placering när han kom hem – men huden på kinderna tycktes lösare, som en påminnelse om att också han skulle ruttna en dag. Kanske skulle han strunta i sitt svepskäl för att besöka Elvira och redan från början visa att han var förbannad. Han kunde åka hem, slänga hennes skivor i en plastkasse och ta med dem nästa dag. Leta upp Elvira och hennes kollegor i matsalen och chocka dem alla genom att inför allas åsyn hålla ut skivsamlingen på deras matbord och därefter, medan någon annan antropolog med avsmak fiskade upp *Sounds of India Vol. 5* ur linssoppan, med stadig och lugn röst säga: »Du glömde din antropologpop.« En stark förstörelselusta steg inom honom, samma känsla som trettiofem år tidigare fått honom att kasta cyklar i kanalen bara för att avreagera sig. Jakob såg på sin spegelbild igen och märkte att han såg fullkomligt galen ut. Skakande och frustande, blöt av svett och med tänderna blottade satt han och gungade fram och tillbaka på sätet. De stickande lukterna, barnets tjat, det allmänna sorlet från medresenärerna. Han stod inte ut längre och strax före Wavrinskys plats reste han sig upp, blöt av kallsvett som verkade tränga rakt igenom kostymen, och slet paniskt i stoppsnöret. Han stapplade mot utgången och misstänkte av tystnaden och blickarna att döma att han råkat yla till. Den lille pojken pappa lade tvekan på Jakobs axel.

»Hur mår du? Det är kanske bäst att åka till Sahlgrenska och kolla så att det inte är något med hjärtat.«

»Äh«, fräste Jakob till svar och nästan ramlade nerför de tre trappstegen. Han blev stående en stund på hållplat-

sen med händerna på knäna och fortsatte sedan lugnt till fots mot Annedalsseminariet.

Enligt klockan på den gula husfasaden stod han på trottoaren i en kvart. I den vildvuxna trädgården framför seminariebyggnaden låg sorglösa antropologistuder utsträckta under de blommande körsbärsträden, och någon tittade undrande på honom, som om han vore någon snuskfarbror som stod och glodde på unga studentskor. I stället funderade han, lugnare nu men med den gamla svetten fortfarande klibbande mot insidan av skjortan, om flytten av Elviras bohag verkligen skulle gå snabbare av att han gick in och ställde till med en scen. Och hans svepskäl – så dumt! Om han faktiskt hade glömt bort tiden för mötet med juristen skulle han väl helt enkelt ha ringt henne och frågat. Förresten skulle säkert hennes kollegor – ett gäng intrigerande haggor i växtfärgade bomullskläder som alltid hävdade att Jakob var en psykopat och som säkert hade uppmuntrat Elviras plötsliga beslut att lämna honom – ändå bara tro att han var där för att kontrollera Elvira och att han var besatt av henne. För all del, det fanns väl trevligare saker att ägna sig åt efter att ha gått från jobbet tidigt en dag. Jakob sparkade in en sten genom stängslet runt seminarieparken och gick därifrån.